

Аналіз регуляторного впливу

проекту постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Правил розрахунку небанківськими фінансовими установами України загальної вартості кредиту для споживача та реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит”

I. Визначення та аналіз проблеми, яку пропонується розв’язати шляхом державного регулювання

Національний банк України (далі – Національний банк) на реалізацію Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг” від 12 вересня 2019 року № 79-ІХ, яким, зокрема передбачено перерозподіл функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг, має привести свої нормативно-правові акти у відповідність до цього закону.

Починаючи з 01 липня 2020 року Національний банк є органом, що здійснює державне регулювання та нагляд у сфері споживчого кредитування ринків небанківських фінансових послуг у межах, установлених статтею 21 Закону України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (далі – Закон про фінансові послуги), а саме небанківських фінансових установ, які згідно із Законом України “Про споживче кредитування” мають право надавати споживчі кредити (далі – кредитодавці).

Національний банк на виконання вимог статті 5 Закону України “Про споживче кредитування” у межах своєї компетенції у сфері споживчого кредитування має затвердити нормативно-правовий акт, який унормовує методику розрахунку загальної вартості кредиту для споживача, реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит, вимоги якої поширюватимуться на кредитодавців.

На сьогодні нормативно-правовим актом, який регламентує порядок визначення кредитодавцями загальної вартості кредиту для споживача та реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит, є розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, від 20 липня 2017 року № 3238, “Про затвердження Методики розрахунку загальної вартості кредиту для споживача, реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит”, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 16.08.2017 року за № 1008/30876. Цей документ вимагає термінової актуалізації, так як зміст його норм не відповідає Закону України “Про споживче кредитування”, а саме змінам, унесеним Законом України “Про внесення

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД
Підписувач Шевченко Кирило Євгенович
Сертифікат
3122842E6867E6540400000E910000024290000
Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

V/14-0006/67414
від 21.09.2020 16:01:09

змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав споживачів фінансових послуг” від 20 вересня 2019 року № 122-ІХ, зокрема в частині визначення показника загальних витрат за споживчим кредитом, який береться для розрахунку загальної вартості кредиту для споживача та реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит. Цим небанківські фінансові установи наражають споживача на ризик несвоєчасного отримання повної, точної та достовірної інформації про послугу з отримання споживчого кредиту, яка належить до найбільш ризикових послуг для споживача.

Зазначене питання не може бути вирішене за допомогою ринкових механізмів, оскільки воно стосується реалізації повноважень Національного банку, передбачених статтею 5 Закону України “Про споживче кредитування”, а саме здійснення державного регулювання та нагляду у сфері споживчого кредитування, зокрема шляхом затвердження методики розрахунку загальної вартості кредиту для споживача, реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит.

Інших регуляторних актів Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг щодо регулювання зазначеного вище питання, немає. Національний банк також не має регуляторних актів, які б стосувалися питання розрахунку кредитором загальної вартості кредиту для споживача, реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит.

II. Визначення цілей державного регулювання

Правила розрахунку небанківськими фінансовими установами України загальної вартості кредиту для споживача та реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит (далі – Правила) розроблено відповідно до повноважень, передбачених статтею 5 Закону України “Про споживче кредитування”, з метою врегулювання питання розрахунку загальної вартості кредиту для споживача та реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит на ринках небанківських фінансових послуг у межах повноважень Національного банку, установлених статтею 21 Закону про фінансові послуги, а саме кредитором.

Крім того, Правила відповідають Дорожній карті реалізації Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року, яка містить зобов’язання Національного банку розробити та впровадити в строк до кінця 2021 року вимоги щодо забезпечення прозорості інформації, що надається споживачам фінансових послуг у різних сегментах фінансового ринку, у межах стратегічної цілі № 2 “Посилення захисту прав споживачів фінансових послуг” стратегічного напрямку “Фінансова інклюзія”.

III. Визначення та оцінка всіх прийнятних альтернативних способів досягнення встановлених цілей із аргументацією переваг обраного способу

Прийнятних альтернативних способів досягнення поставлених цілей немає.

IV. Опис механізмів і заходів, які забезпечують розв'язання визначеної проблеми шляхом прийняття запропонованого регуляторного акта

Правила визначають загальні принципи розрахунку загальної вартості кредиту для споживача та реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит, а також містять методики розрахунку цих показників вартості споживчого кредиту.

Зокрема, передбачено, що:

1) розрахунок загальної вартості кредиту для споживача здійснюватиметься в грошовому виразі згідно з методикою, наведеною в додатку 1 до Правил;

2) інформація про детальний опис складових загальної вартості кредиту надаватиметься споживачу у вигляді графіка платежів (згідно зі строковістю, зазначеною в договорі про споживчий кредит, – щомісяця, щокварталу тощо) у розрізі сум погашення основного боргу, сплати процентів за користування кредитом, вартості всіх додаткових та супутніх послуг кредитодавця, кредитного посередника (за наявності) та третіх осіб за кожним платіжним періодом за формою, наведеною в додатку 2 до Правил. Кредитодавець матиме право не надавати споживачу цей графік платежів у разі кредитування у вигляді кредитування рахунку та кредитної лінії;

3) розрахунок реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит здійснюватиметься в процентах згідно з методикою, наведеною в додатку 3 до Правил;

4) кредитодавець визначатиме реальну річну процентну ставку, ґрунтуючись на припущенні, що договір про споживчий кредит залишатиметься дійсним протягом строку дії, передбаченого умовами цього договору, та що кредитодавець і споживач виконають свої обов'язки на умовах та у строки, визначені в договорі;

5) кредитодавець під час обчислення загальних витрат за споживчим кредитом матиме право припускати, що платежі за послуги кредитодавця залишатимуться незмінними та застосовуватимуться протягом строку дії договору про споживчий кредит, якщо цей договір містить умови, що дають змогу змінювати процентну ставку та/або інші платежі за послуги банку, включені до загальних витрат за споживчим кредитом, і така зміна не може бути визначена на момент обчислення загальної вартості кредиту та реальної річної процентної ставки.

Таким чином, Правила відповідатимуть вимогам Закону України “Про споживче кредитування” з урахуванням змін, які введені в дію з 19 січня 2020 року.

Із запровадженням Правил усі кредитодавці України (банки та інші фінансові установи, які відповідно до закону мають право надавати споживчі кредити) застосовуватимуть єдині підходи до розрахунку зазначених вище показників вартості споживчого кредиту, що дасть змогу споживачеві порівняти ці показники незалежно від кредитодавця, який пропонує послугу з надання споживчого кредиту, що сприятиме своєчасному наданню повної, точної та достовірної інформації про послугу з надання споживчого кредиту, посиленню захисту прав споживачів фінансових послуг, підвищенню рівня довіри до кредитодавців та конкурентоспроможності на ринках фінансових послуг в Україні.

V. Обґрунтування можливості досягнення цілей у разі прийняття запропонованого регуляторного акта

Вимоги Правил є обов’язковими для виконання всіма кредитодавцями, державне регулювання та нагляд у сфері споживчого кредитування яких у межах повноважень, установлених статтею 21 Закону про фінансові послуги, покладено на Національний банк.

На дію цих Правил можуть негативно вплинути зміни в законодавстві про споживче кредитування. У цьому разі Правила потребуватимуть приведення у відповідність до таких змін.

Позитивно на дію Правил може вплинути зростання рівня фінансової грамотності споживачів фінансових послуг. Цей фактор може призвести до поліпшення розуміння споживачами показників загальної вартості кредиту та реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит, розрахованих та наданих кредитодавцями споживачам відповідно до цих Правил. Споживачі також зможуть краще розуміти ризики, пов’язані зі зазначеними показниками, порівнювати їх як у одного, так і в різних кредитодавців та приймати обґрунтованіші рішення про укладення відповідного договору про споживчий кредит. Це сприятиме підвищенню рівня захисту прав споживачів фінансових послуг та довіри до фінансового сектору в цілому та як результат зростанню рівня фінансової інклюзії в Україні, яка є одним з стратегічних напрямів діяльності Національного банку відповідно до Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року.

Національний банк під час реалізації покладених на нього функцій здійснюватиме на регулярній основі нагляд за дотриманням кредитодавцями вимог Правил.

Упровадження кредитодавцями вимог Правил здійснюватиметься в межах наявних повноважень цих небанківських фінансових установ, передбачених Законом України “Про споживче кредитування”, який набрав чинності з 10 червня 2017 року, у тому числі з урахуванням змін, запроваджених з 19 січня 2020 року, та як результат не потребуватиме

додаткових витрат, ніж ті, що були передбачені Аналізом регуляторного впливу проекту розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг “Про затвердження Методики розрахунку загальної вартості кредиту для споживача, реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит” (акт затверджено розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 20 липня 2017 року № 3238).

Упровадження Правил не потребуватиме додаткових витрат для споживачів фінансових послуг.

VI. Визначення очікуваних результатів прийняття запропонованого регуляторного акта

Прийняття Правил дасть змогу забезпечити реалізацію Національним банком функції державного регулювання та нагляду у сфері споживчого кредитування на ринках небанківських фінансових установ, а саме чітко врегулювати методика розрахунку загальної вартості кредиту для споживача, реальної річної процентної ставки за договором про споживчий кредит.

Можливих негативних наслідків дії Правил як для кредиторів, так і для споживачів фінансових послуг немає.

VII. Обґрунтування строку чинності запропонованого регуляторного акта

Правила наберуть чинності з дня, наступного за днем їх офіційного опублікування.

Вимоги Правил діятимуть без визначення строку чинності, так як безпосередньо пов'язані з послугою споживчого кредитування, надання якої закріплено законодавством України.

VIII. Визначення показників результативності регуляторного акта

Дія Правил поширюється на всіх кредиторів та споживачів фінансових послуг, які уклали або мають намір укласти договір про споживчий кредит.

Як показники результативності Правил планується використовувати практику застосування норм цього нормативно-правового акта, результати здійснення нагляду за додержанням вимог законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг та реалізації державної політики щодо захисту прав споживачів фінансових послуг, зокрема шляхом розгляду звернень споживачів фінансових послуг (у тому числі щодо наявності в договорах про споживчий кредит умов, що обмежують права споживачів фінансових послуг), листів кредиторів, асоціацій, органів державної влади, роз'яснення їм законодавства з питань захисту прав споживачів фінансових послуг, здійснення безвизідного нагляду та проведення

інспекційних перевірок щодо дотримання вимог цих Правил, узагальнення практики застосування законодавства з питань захисту прав споживачів фінансових послуг та публікації на сторінці офіційного інтернет-представництва Національного банку щоквартальних оглядів, розроблення пропозицій щодо вдосконалення законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, забезпечення проведення роз'яснювальної роботи захисту прав споживачів фінансових послуг та видання методичних рекомендацій щодо підвищення рівня фінансової обізнаності споживачів фінансових послуг, ураховуючи необхідність охоплення фінансовими послугами якомога ширших верств населення.

Разом з цим, ураховуючи те, що Національний банк лише з 01 липня 2020 року почав реалізовувати зазначені вище повноваження щодо кредиторів, та враховуючи специфіку цих Правил, визначення чіткого переліку прогнозних значень показників результативності документа не є можливим.

ІХ. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватимуться відстеження результативності регуляторного акта в разі його прийняття

Базове відстеження результативності Правил здійснюватиметься до дати набрання чинності Правилами.

Повторне відстеження результативності планується здійснити через рік після дати набрання чинності Правилами.

Періодичні відстеження результативності Правил здійснюватимуться один раз на кожні три роки починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності цього акта.

Для відстеження результативності будуть використовуватися дані, отримані за результатами здійснення своєї діяльності Національним банком.

Голова

Кирило ШЕВЧЕНКО